

На основу члана 43. став 2. Закона о здрављу биља („Службени гласник РС”, број 41/09),

Министар пољопривреде и заштите животне средине, доноси

ПРАВИЛНИК

О МЕРАМА ЗА ОТКРИВАЊЕ, СПРЕЧАВАЊЕ ШИРЕЊА И СУЗБИЈАЊЕ ШТЕТНОГ ОРГАНИЗМА *Anoplophora chinensis* (Thomson) и *Anoplophora malasiaca* (Forster), НАЧИНУ ОДРЕЂИВАЊА ГРАНИЦА ЗАРАЖЕНОГ, УГРОЖЕНОГ И ПОДРУЧЈА БЕЗ ШТЕТНОГ ОРГАНИЗМА, УСЛОВИМА ЗА ОКОНЧАЊЕ НАЛОЖЕНИХ МЕРА, КАО И НАЧИНУ ОБАВЕШТАВАЊА О ПРЕДУЗЕТИМ МЕРАМА

(Објављено у „Службеном гласнику РС”, број 37/15 од 24. априла 2015. године)

Члан 1.

Овим правилником прописују се мере за откривање, спречавање ширења и сузбијање штетног организма *Anoplophora chinensis* (Thomson) и *Anoplophora malasiaca* (Forster) (у даљем тексту: штетни организам), начин одређивања граница зараженог, угроженог и подручја без штетног организма, услови за окончање наложених мера, као и начин обавештавања о предузетим мерама и престанак мера.

Осетљиво биље у смислу овог правилника, јесте биље намењено садњи, осим семена, коме пречник стабљике или кореновог врата на најдебљем делу износи најмање 1 cm, следећих родова и врста: *Acer*, *Aesculus hippocastanum*, *Alnus*, *Betula*, *Carpinus*, *Citrus*, *Cornus*, *Corylus*, *Cotoneaster*, *Crataegus*, *Fagus*, *Lagerstroemia*, *Malus*, *Platanus*, *Populus*, *Prunus laucerasus*, *Pyrus*, *Rosa*, *Salix* и *Ulmus*.

Члан 2.

Ради откривања штетног организма приликом уношења у Републику Србију осетљивог биља пореклом из земаља за које је познато да је у њима присутан штетни организам, осим из Кине, спроводи се фитосанитарни преглед којим се, поред провере усаглашености са фитосанитарним условима прописаним у тач. 3., 9., 9.2. и 16 Листе IIIА и тач. 11.3., 11.4., 12., 13.1., 13.2., 14., 15., 17., 18., 19.1., 19.2., 20., 22.1., 22.2., 23.1., 23.2., 32.1., 32.3., 33., 34., 36.1., 39., 40., 43., 44. и 46. Листе IVА део I правилника којим се уређују листе штетних организама и листе биља, биљних производа и прописаних објеката, врши и преглед на присуство штетног организма и провера да ли фитосанитарни сертификат у рубрици „Допунска изјава” садржи податке којима се потврђује да је:

1) осетљиво биље током целог свог животног циклуса гајено на месту производње које је регистровано и контролисано од стране надлежног органа за заштиту биља земље порекла и да се то место производње налази у подручју за које је тај надлежни орган утврдио да у њему није присутан штетни организам, у складу са релевантним међународним стандардима за фитосанитарне мере. Назив подручја у коме није присутан штетни организам наводи се у фитосанитарном сертификату, у рубрици „Место порекла”; или

2) осетљиво биље у периоду од најмање две године пре извоза, односно осетљиво биље млађе од две године током целог свог животног циклуса, гајено на месту производње за које је утврђено да је слободно од штетног организма, у складу са релевантним међународним стандардима за фитосанитарне мере, и:

(1) које је регистровано и контролисано од стране надлежног органа за заштиту биља земље порекла, и

(2) на коме су годишње обављена најмање два детаљна инспекцијска прегледа у одговарајуће време и при чему нису уочени симптоми присуства штетног организма, и

(3) да је осетљиво биље расло на парцели:

– која је била у потпуности физички заштићена од уношења штетног организма, или

– на којој су обављена одговарајућа превентивна третирања и која је окружена пуфер зоном полупречника од најмање 2 km унутар које се годишње у одговарајуће време спроводи посебан надзор ради откривања симптома или присуства штетног организма, и

(4) на ком је непосредно пре извоза обављен детаљан инспекцијски преглед пошиљке осетљивог биља ради откривања могућих симптома и знакова присуства штетног организма, нарочито на корену и стабљикама. Преглед укључује узимање узорака циљаном деструктивном методом, односно методом у којој је неизбежно да се биљка из које се узорак узима уништи (у даљем тексту: деструктивна метода). Величина узорка за преглед је таква да омогућава откривање 1% заразе са степеном сигурности од 99%; или

3) осетљиво биље произведено из подлога које испуњавају услове из тачке 2) овог члана, на које су калемљене племке, и које испуњава следеће услове:

(1) у време извоза пречник калемљених племки на њеном најдебљем делу није већи од 1 cm;

(2) калемљено биље је прегледано у складу са тачком 2) подтачка (4) овог члана.

Члан 3.

Ради откривања штетног организма приликом уношења у Републику Србију осетљивог биља пореклом из Кине спроводи се фитосанитарни преглед којим се, поред провере усаглашености са фитосанитарним условима прописаним у тач. 3., 9., 9.2. и 16 Листе ША и тач. 11.4., 12., 13.1., 14., 15., 17., 18., 19.2., 20., 22.1., 22.2., 23.1., 23.2., 32.1., 32.3., 33., 34., 36.1., 39., 40., 43., 44. и 46. Листе IVA део I правилника којим се уређују листе штетних организама и листе биља, биљних производа и прописаних објеката, врши и преглед на присуство штетног организма и провера да ли фитосанитарни сертификат у рубрици „Допунска изјава” садржи регистрациони број места производње и податке којима се потврђује да је:

1) осетљиво биље током целог свог животног циклуса гајено на месту производње које је регистровано и контролисано од стране надлежног органа за заштиту биља земље порекла, и да се то место производње налази у подручју за које је тај надлежни орган утврдио да у њему није присутан штетни организам, у складу са релевантним међународним стандардима за фитосанитарне мере. Назив подручја у коме није присутан штетни организам наводи се у фитосанитарном сертификату, у рубрици „Место порекла”; или

2) осетљиво биље у периоду од најмање две године пре извоза или у случају осетљивог биља млађег од две године током целог свог животног циклуса, гајено на месту производње за које је утврђено да је слободно од штетног организма, у складу са релевантним међународним стандардима за фитосанитарне мере, и:

(1) које је регистровано и контролисано од стране надлежног органа за заштиту биља земље порекла, и

(2) на коме су годишње обављена најмање два детаљна инспекцијска прегледа у одговарајуће време и при чему нису уочени симптоми присуства штетног организма, и

(3) да је осетљиво биље расло на парцели:

– која је била у потпуности физички заштићена од уношења штетног организма, или

– на којој су обављена одговарајућа превентивна третирања и која је окружена пуфер зоном полупречника од најмање 2 km унутар које се годишње у одговарајуће време спроводи посебан надзор ради откривања симптома или присуства штетног организма, и

(4) на ком је непосредно пре извоза обављен детаљан инспекцијски преглед пошилке осетљивог биља ради откривања могућих симптома и знакова присуства штетног организма, нарочито на корену и стабљикама. Преглед укључује узимање узорака, из сваке партије осетљивог биља, деструктивном методом. Величина узорка за преглед је таква да омогућава откривање 1% заразе са степеном сигурности од 99%; или

3) осетљиво биље произведено из подлога које испуњавају услове из тачке 2) овог члана, на које су калемљене племке и које испуњава следеће услове:

(1) у време извоза пречник калемљених племки на њеном најдебљем делу није већи од 1 cm;

(2) калемљено биље је прегледано у складу са тачком 2) подтачка (4) овог члана.

Члан 4.

Приликом спровођења фитосанитарног прегледа осетљивог биља на присуство штетног организма, на граничном прелазу приликом уношења у Републику Србију, примењују се методе прегледа које осигуравају откривање било каквих симптома или знакова присуства штетног организма, нарочито на корену и стабљикама биља. Преглед укључује и узимање узорака по пошилци, односно партији деструктивном методом. Величина узорка за преглед је таква да омогући откривање барем 1% заразе са степеном сигурности од 99%.

Узимање узорака деструктивном методом из става 1. овог члана одређује се према табели:

Број биљака у партији	Степен узимања узорака деструкцијском методом (број биљака које морају бити посечене)
1 – 4500	10% од величине партије
> 4500	450

Члан 5.

Ради откривања штетног организма на територији Републике Србије спроводи се стални надзор над штетним организмом од стране свих субјеката у области заштите здравља биља.

Члан 6.

Када се на основу резултата испитивања потврди присуство штетног организма или када постоји доказ о присуству штетног организма на неки други начин, границе зараженог, угроженог и подручја без штетног организма одређују се тако што се:

1) утврђује и означава заражено подручје где је потврђено присуство штетног организма, и које укључује сво биље које показује симптоме проузроковане штетним организмом, а када је потребно и биље које је у време садње припадало истој партији;

2) утврђује граница угроженог подручја у полупречнику од најмање 2 km око зараженог подручја;

3) разграничава заражено подручје, угрожено подручје и подручје без штетног организма и то на основу научних принципа, биологије штетног организма, степена заразе, распрострањености биљака домаћина у тим подручјима и доказима о одомаћењу штетног организма. У случају када надлежни орган за заштиту биља закључи да је ерадикација штетног организма могућа, узимајући у обзир околности избијања заразе штетним организмом, резултате специфичних истраживања или непосредну примену мера ерадикације, граница угроженог подручја може се смањити на најмање 1 km у полупречнику око зараженог подручја. У случајевима када ерадикација штетног организма више није могуће граница угроженог подручја не може бити мања од 2 km у полупречнику око зараженог подручја.

У случају када се више угрожених подручја преклапа или су географски близу одређује се шире заражено и угрожено подручје које укључује постојећа заражена и угрожена подручја, као и подручја између њих.

Ако се присуство штетног организма накнадно потврди ван граница већ утврђеног зараженог подручја, утврђују се нове границе зараженог, угроженог и подручја без штетног организма у складу са ставом 1. овог члана.

Члан 7.

Границе зараженог, угроженог и подручја без штетног организма не одређују се ако се:

1) утврди да постоји доказ или да је штетни организам унет у одређено подручје на биљу на којем је потврђено његово присуство и за које се претпоставља да је било заражено пре уношења у то подручје или да се ради о изолованом налазу који може или не мора бити непосредно повезан са осетљивим биљем тако да се не очекује да ће доћи до одомаћења штетног организма;

2) утврди да штетни организам није одомаћен и да ширење и успешно размножавање штетног организма није могуће због његове биологије, као и због резултата посебног истраживања и мера ерадикације које могу укључивати превентивну сечу и уклањање осетљивог биља са кореном након што је прегледано;

3) спроведу следеће мере:

(1) хитне мере којима се осигурава брза ерадикација штетног организма и искључује могућност његовог ширења;

(2) праћење здравственог стања биља (мониторинг) током периода који обухвата најмање један животно циклус штетног организма и једну додатну годину, укључујући праћење здравственог стања (мониторинг) биља током барем четири узастопне године, у полупречнику од најмање 1 km око зараженог биља или места где је потврђено присуство

штетног организма. Праћење здравственог стања (мониторинг) биља мора бити интензивно нарочито током прве године;

(3) уништавање свог зараженог биљног материјала;

(4) утврђивање следљивости уназад до извора заразе, као и до биља које је у било каквој вези са избијањем заразе и обављање прегледа тог биља на присуство симптома, односно знакова штетног организма, који укључује и узимање узорака деструктивном методом;

(5) активности које подижу ниво јавне свести о опасности коју представља овај штетни организам;

(6) примена других мера које доприносе ерадикацији штетног организма у складу са Међународним стандардом за фитосанитарне мере ISPM бр. 9. – *Смернице за програме искорењивања штетних организама* и примена интегрисаног приступа у складу с Међународним стандардом за фитосанитарне мере ISPM бр.14. – *Употреба интегрисаних мера у систематском приступу управљању ризиком од штетних организама*.

Члан 8.

Осетљиво биље које потиче из зараженог, односно угроженог подручја, може се премештати ако га прати биљни пасош и ако је током периода од најмање две године пре премештања, односно ако је млађе од две године током целог свог животног циклуса, гајено на месту производње:

1) које је регистровано у Регистру произвођача, прерађивача, дорађивача, увозника, складиштара и прометника биља, биљних производа и прописаних објеката; и

2) на коме су годишње обављена најмање два детаљна прегледа ради утврђивања било каквог симптома, односно знака присуства штетног организма, у одговарајуће време, при чему нису пронађени симптоми присуства штетног организма. Ако је одговарајуће, преглед укључује узимање узорака корена и стабљика биља деструктивном методом. Величина узорка за преглед је таква да омогући откривање барем 1% заразе са степеном сигурности од 99%; и

3) на парцели:

(1) која је физички потпуно заштићена од уношења штетног организма; или

(2) на којој се спроводе одговарајућа превентивна третирања или на којој се, пре премештања, за сваку партију осетљивог биља спроводи узимање узорака деструктивном методом из члана 4. став 2. овог правилника, и где се у полупречнику од најмање 1 km око те парцеле у одговарајуће временском периоду спроводи службени надзор ради утврђивања присуства или симптома штетног организма, при чему није откривено присуство или било какви симптоми присуства штетног организма.

Подлоге које испуњавају услове из става 1. овог члана могу се калемити са племкама које нису гајене под наведеним условима, али које не могу бити шире од 1 cm на најдебљем делу.

Осетљиво биље које није пореклом из зараженог или угроженог подручја, а унесено је у место производње које се налази у зараженом, односно угроженом подручју, може се премештати ако га прати биљни пасош и ако то место производње испуњава услове из става 1. тачка 3) овог члана.

Осетљиво биље које је унето у Републику Србију у складу са чл. 2. и 3. овог правилника, може се премештати у Републици Србији ако га прати биљни пасош.

Члан 9.

У зараженом и угроженом подручју спровode се следеће мере са циљем ерадикације штетног организма:

1) сеча зараженог биља и биља са симптомима заразе штетним организмом и потпуно уклањање њиховог кореновог система. Сеча се спроводи одмах, осим у случајевима кад је заражено биље откривено ван периода лета штетног организма када се сеча биља и уклањање кореновог система спроводи пре почетка новог периода лета. У изузетним случајевима кад надлежни орган за здравље биља одлучи да таква сеча није одговарајућа може се применити алтернативна мера ерадикације под условом да обезбеђује исти ниво заштите од ширења штетног организма;

2) сеча свог осетљивог биља у полупречнику од 100 m око зараженог биља и преглед тог биља са циљем проналажења било каквих симптома и знакова заразе. У изузетним случајевима када надлежни орган за здравље биља одлучи да је таква сеча неодговарајућа, врши се детаљан преглед с циљем проналаска било каквих симптома заразе на свом осетљивом биљу које се не намерава сећи унутар наведеног полупречника и примена мера за спречавање могућег ширења штетног организма са тог биља;

3) уклањање, преглед и одлагање биља посеченог у складу са тач. 1) и 2) овог члана и њиховог кореновог система, предузимајући све потребне превентивне мере ради спречавања ширења штетног организма током и након сече;

4) спречавање било каквог премештања могуће зараженог материјала из зараженог и угроженог подручја;

5) утврђивање следљивости уназад до извора заразе, као и утврђивање следљивости до биља повезаног са избијањем заразе и њихов преглед како би се пронашао било какав симптом, односно знак присуства штетног организма. Преглед укључује узимање узорака деструктивном методом;

6) ако је одговарајуће, замена осетљивог биља другим биљем;

7) забрана садње новог осетљивог биља на отвореном, у подручју из тачке 2) овог члана, осим на местима производње из члана 8. овог правилника;

8) интензивно праћење здравственог стања (мониторинг) ради утврђивања присуства штетног организма сваке године у одговарајуће време на биљкама домаћинима, са посебним фокусом на угрожено подручје, укључујући узимање узорака деструктивном методом када је то потребно;

9) активности које подижу ниво јавне свести о опасности коју представља овај штетни организам и мерама донесеним с циљем спречавања уношења и ширења штетног организма унутар Републике Србије, као и о условима за премештање осетљивог биља из зараженог, односно угроженог подручја;

10) где је то потребно, посебне мере које се односе на решавање специфичних ситуација када се може очекивати спречавање, онемогућавање или одлагање ерадикације, везано за приступачност и одговарајући начин ерадикације свог биља које је заражено или се сумња да је заражено, без обзира на његову локацију, јавно или приватно власништво или физичко односно правно лице које је одговорно за њега;

11) друге мере које доприносе ерадикацији штетног организма, у складу с Међународним стандардом за фитосанитарне мере ISPM бр. 9. – *Смернице за програме искорењивања штетних организама* и примена интегрисаног приступа у складу с Међународним стандардом за фитосанитарне мере ISPM бр. 14. – *Употреба интегрисаних мера у систематском приступу управљању ризиком од штетних организама*.

Члан 10.

Када резултати сталног надзора, током четири узастопне године, потврде присуство штетног организма на одређеном подручју и у случају када постоје подаци који указују да штетни организам више не може бити искорењен, предузимају се мере за спречавање ширења штетног организма унутар тог подручја, које укључују најмање следеће:

1) сечу зараженог биља и биља са симптомима заразе штетним организмом и потпуно уклањање њиховог кореновог система. Сеча се спроводи одмах, осим у случајевима кад је заражено биље откривено ван периода лета штетног организма када се сеча биља и уклањање кореновог система спроводи пре почетка новог периода лета. У изузетним случајевима кад надлежни орган за здравље биља одлучи да таква сеча није примерена може се применити алтернативна мера ерадикације под условом да обезбеђује исти ниво заштите од ширења штетног организма;

2) уклањање, преглед и одлагање посеченог биља и њиховог кореновог система, предузимајући све потребне превентивне мере ради спречавања ширења штетног организма током и након сече;

3) спречавање било каквог премештања могуће зараженог материјала из зараженог односно угроженог подручја;

4) када је одговарајуће, замена осетљивог биља другим биљем;

5) забрана садње новог осетљивог биља на отвореном у зараженом подручју из члана 6. став 1. тачка 1) овог правилника, осим на местима производње из члана 8. овог правилника;

6) интензивно праћење здравственог стања (мониторинг) ради утврђивања присуства штетног организма сваке године у одговарајуће време на биљкама домаћинима, укључујући узимање узорака деструктивном методом када је то потребно;

7) активности које подижу ниво јавне свести о опасности коју представља овај штетни организам и мерама донесеним с циљем спречавања уношења и ширења штетног организма унутар Републике Србије, као и о условима за премештање осетљивог биља из зараженог, односно угроженог подручја;

8) где је то потребно, посебне мере које се односе на решавање специфичних ситуација, када се очекује спречавање, онемогућавање или одлагање ерадикације, везано за приступачност и одговарајући начин ерадикације зараженог биља или биља за које се сумња да је заражено, без обзира на његову локацију, јавно или приватно власништво или физичко, односно правно лице које је одговорно за њега;

9) друге мере које доприносе спречавању ширења штетног организма.

Члан 11.

Подаци и информације о појави штетног организма и предузетим мерама, као и подаци и информације о престанку мера, достављају се другим државама и међународним организацијама, у складу са међународном конвенцијом и споразумима обавезујућим за Републику Србију.

Члан 12.

Ако се током спровођења сталног надзора и праћења здравственог стања у зараженом, односно угроженом подручју не утврди присуство штетног организма током периода који обухвата најмање један животни циклус штетног организма и једну додатну годину, а који у сваком случају није мањи од четири узастопне године, заражено и угрожено подручје се укида и престаје примена мера из члана 9. овог правилника.

Дужина животног циклуса из става 1. овог члана утврђује се на основу података прикупљених у подручју у коме је штетни организам нађен или у сличном климатском подручју.

Заражено и угрожено подручје се укида и у случају када се даљим истраживањем утврди да су испуњени услови из члана 7. овог правилника.

Члан 13.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Број: 110-00-41/2015-09

МИНИСТАР

У Београду, 17. априла 2015. године

проф. др Снежана Богосављевић-Бошковић

